

Přehled poruch psychického vývoje

Irena Plevová, Josef Konečný

PUGNEROVÁ, Michaela, KVINTOVÁ Jana. *Přehled poruch psychického vývoje*.

Praha: Grada Publishing, a. s., 2016.

ISBN: 978-80-271-9520 (ePub); 978-80-271-9519 (pdf); 978-80-247-5452-9 (print).

Všichni učitelé během své praxe procházejí určitým vývojem, kdy budují svoji profesionální identitu, rozvíjejí své pracovní znalosti a dovednosti. Učitelem se tedy člověk nerodí, ale učitelem se člověk postupně stává. Učitel disponuje určitými profesionálními znalostmi a dovednostmi, které se navenek projevují v jeho pozorovatelné a hodnotitelné pedagogické práci a ve výsledcích, kterých se žáky dosahuje. Je tedy profesionálem ve svém oboru, zvládá didaktické postupy (Mareš, 2013).

Práce pedagoga se stává stále náročnější právě z toho důvodu, že se od nich vyžaduje již nejen znalost oboru, všeobecný přehled a znalost didaktických postupů, také se od nich očekává, že budou „dobrymi psychology.“ Pokud se má současný pedagog orientovat v mezilidských vztazích, rozumět dětem a rodičům, kteří o ně pečují, je potřeba získat orientaci v širších souvislostech. To v praxi znamená, že by měl být schopen se orientovat nejen v psychologické normalitě, ale i v projevech, které mohou jít za její hranice, což je potřebné a nutné právě se zavedením inkluzivního vzdělávání.

Předložená odborná publikace podává přehled poruch psychického vývoje, se kterými se pedagogové setkávají ve své praxi. Je o rozsahu 293 stran, sestává ze 14 kapitol a je dělena na část *úvodní, obecnou a speciální*. Část *úvodní* (Kvintová) se skládá ze dvou kapitol. První vymezuje *normalitu a abnormalitu*, což jsou pojmy, které patří k základním stavebním jednotkám v oblastech, kde je potřeba rozlišit určité charakteristiky jedince z hlediska jejich zařazení do různých kategorií. Autorka podává „druhy norem“ a „modely abnormálního chování“. Kapitola druhá se věnuje problematice *zátěžových situací* (frustrace, konflikt a stres), které jsou srozumitelně a přehledně popsány.

Část obecná zahrnuje kapitoly 3 až 10. Kapitola třetí s názvem *psychická deprivace* (Pugnerová) podává její definici, popisuje základní psychické potřeby dítěte, neopomíjí uvést podmínky vzniku a projevy psychické deprivace, zmíněna je také psychická deprivace v dospělém věku. Kapitola čtvrtá je věnována *náhradní rodinné péči* (Pugnerová). Zde jsou uvedeny všechny formy a systém péče, které se v současné době realizují. *Týrané a zneužívané dítě* (Pugnerová) je název páté kapitoly. Autorka popisuje týrání fyzické, psychické, zanedbávání a závažnou problematiku sexuálně zneužívaného dítěte. *Neurotickým obtížím v dětském věku* (Pugnerová) je věnována kapitola šestá. Autorka vedle příčin vzniku zmiňuje druhy zátěže ve vztahu k ontogenezi. Přehledně jsou podány konkrétní neurotické obtíže v dětství (afektivní projevy, úzkosti, fobie, depresivní stavy, problémy se zažíváním apod.). Další, sedmá, kapitola je věnována problematice *poruch příjmu potravy* (Pugnerová). Zde autorka nejprve zmiňuje význam tělového schématu, následně mentální anorexii a mentální bulimii. Zabývá se také poruchami příjmu potravy ve vztahu k pohlaví a dopady těchto poruch na zdraví jedince. Problémovému chování dětí je věnována kapitola osmá s názvem *poruchy chování* (Kvintová). Autorka uvádí klasifikaci, příčiny vzniku poruch chování. Dále se věnuje agresi a agresivitě, která narušuje psychický vývoj dítěte. Uvádí zde základní diferenciaci těchto poruch (agresivní a neagresivní poruchy). Dítětem s hyperaktivní poruchou se zabývá kapitola devátá, pod označením *syndrom hyperaktivity, ADHD a ADD* (Pugnerová). Autorka opět popisuje příčiny vzniku a projevy, zmiňuje to, jak k dítěti přistupovat a také formy současné terapie. Je zde upozorněno také na nesprávné výchovné postupy a dopady na prožívání a chování v dospělosti.

Speciální část publikace sestává ze čtyř kapitol (11–14) a je věnována dětem s postižením *mentálním, senzorickým a motorickým* (Pugnerová).

V závěru je možno konstatovat, že autorky podaly ucelený přehled poruch psychického vývoje se zaměřením na cílovou populaci pedagogů. Publikace je výjimečná tím, že podává nejen poznatky teoretické, ale také zkušenosti a příklady z praxe. Každá kapitola je ukončena různě obsáhlou případovou studií vztahující se k vybrané problematice a doplňující syntézu poznatků.

Případové studie jsou analyzovány, interpretovány a kvalitativně zpracovány tak, aby došlo k pochopení jevu v jeho celistvosti a vztazích, zároveň však s respektováním individuálních specifik daných konkrétním případem a situačními faktory.

Publikaci je možno doporučit nejen pedagogům, ale všem, kteří se s problematikou projevů abnormality v průběhu psychického vývoje setkávají ve své praxi či ve svém životě.

Literatura

Mareš, J. (2013) *Pedagogická psychologie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 702 s.

Pugnerová, M., Kvintová, J. (2016). *Přehled poruch psychického vývoje*. Praha: Grada Publishing, 293 s.

Kontakt:

doc. PhDr. Irena Plevová, Ph.D.

Katedra psychologie a patopsychologie

Pedagogická fakulta UP

Žižkovo nám. 5

771 40 Olomouc

E-mail: irena.plevova@upol.cz

doc. PhDr. Josef Konečný, CSc.

Katedra psychologie a patopsychologie

Pedagogická fakulta UP

Žižkovo nám. 5

771 40 Olomouc

E-mail: josef.konecny@upol.cz